

بهش: زمانی کوردی.

کۆلیژ: پهروهردە - شه قلاوه

زانکۆ: سه لآحه دین.

بابهت: ره وانبیژی

پۆل: سییه م

کۆرس: یه که م

ناوی مامۆستا: کامران ابابکر خضر

سالی خویندن: ۲۰۲۳ - ۲۰۲۴

پەرتووكى كۇرس

Course Book

<p>رەوانىيىتى كامەران اباىكر خضر زمانى كوردى ئىمىل: kamaran.khudhur@su.edu.krd</p>	<p>۱- ناوى كۇرس ۲- ناوى مامۇستاي بەرپرس ۳- بەش / كۆليژ ۴- پەيوەندى</p>
<p>۳ يەكە ۳ كاتژمىر ..... • لەدايك بووى: پايزى (۱۹۸۸) لە قەزاي شەقلاۋە .. • لە سالى (۲۰۰۷) ناوى لە (زانكۆى سەلاھەددىن - كۆليژى پەروەردەى بىيات □ بەشى زمانى كوردى) دا ھاتتەۋە. • دەرچووى سالى (۲۰۰۹-۲۰۱۰) يە، بە پەلى (يەكەم) ى لە سەر ئاستى بەشى زمانى كوردى و پەلى (سىيەم) لەسەر ئاستى كۆليژى پەروەردەى بىپەرتى بەدەستەيناۋە بە نمرەى (۸۱). • لە (دە يەكەمەكانى دەرچووى زانكۆيە لەسەر ئاستى ھەرىمى كوردستان لە (زمانى كوردى) بۆ سالى (۲۰۱۰) . • ناوى لە (تابلۆى شانازى) يەكەمەكانى زمانى كوردى تۆماركراۋە. • لە سالى (۲۰۱۰) ۋەك مامۇستا لە قوتابخانەى (ناقوبانى خواروو- پەروەردەى شەقلاۋە) لە ۋەزارەتى پەروەردە دامەزراۋە. • دواتر لە سالى (۲۰۱۱) پاژەى گواستراۋەتەۋە بۆ بەشى زمانى كوردى- كۆليژ پەروەردەى بىپەرتى- زانكۆى سەلاھەددىن- ۋەزارەتى خويىندى بالاً و تويژىنەۋى زانستى و ۋەك (يارىدەدەرى تويژەر - معيد) دەستبەكاربوۋە. • دواتر لە سالى (۲۰۱۴) دەستى بە خويىندى ماستەر كردوۋە، لە زانكۆى پاپەرىن - فاكەلتى پەروەردەى قەلادى- بەشى زمانى كوردى . • لە ۲۰۱۶/۶/۴ گفتوگۆى نامەكەى بەناۋىشانى (شېۋازى شىعەرى ھاۋچەرخى كوردى - كرمانجى ناۋەپاست - لە سالانى ۱۹۸۰-۱۹۹۱) دا) كراۋە و بە پەلى (زۆرباش) ۋەرگىراۋە و بىروانامەى (ماستەرى) لە ئەدەبى ھاۋچەرخى پىيەخشاۋە. • لە پۇژنامە و گۇقارەكان چەند وتارىكى لە بوارى (كۆمەلايەتى، پۇشنىبىرى، پەروەردەى، ئەدەبى) بلأوكردتەۋە .</p>	<p>۵- يەكەى خويىندىن بە سەمات لە ھەفتەيەك ۶- ژمارەى كاركردن ۷- كۆدى كۇرس ۸- پروفائەلى مامۇستا</p>

<ul style="list-style-type: none"> • له ماوهی کارکردنیدا به شداربووه له چهن دین خوول: له وانه (توانستی کو مپیوتەر، زمانی ئینگلیزی، ریگاکانی سهرکه وتن له ژبان، پیگه یاندنی سهرکرده، زمانی فارسی، ریگاکانی وانه ووتنه...) • ئەندامه له چهن دین کۆمه له و دهستهی ریکخراوهیی حکومی / ناحکومی. • دووسال له ماموستا بووه له بهشی زمانی کوردی - کۆلیژی په روره دهی بنه پرتی - زانکۆی سه لاهه ددین - هه ولیر • له ۱۱ / ۱۰ / ۲۰۱۸، نازناوی زانستی (ماموستای یاریده ده) ی پیبه خشراره. • قوتابی دکتۆرایه له کۆلیژی په روره ده - هه ولیر. 	
<p>پیناسه ی ره وانبیژی له گهل پیناسه بو هه مو زانسته کانی ره وانبیژی بو هه ر یه ک له زانسته کان چهن د هونه ریک وه رگرتوه بو نمونه له زانستی.</p> <p>له جوانکاری واتایی دا وه کو (دژیه ک ، به رانه بری، موشاکه له، جیگورین، تینیشان، لیکر د نه وه، کوکر د نه وه، دابه ش کردن، له ف ونه شر، موباله غه، جوانی بایس، خو لومه کردن، هه لگه رانه وه، ته و جیه، ته فسیر)</p> <p>له زانستی دووه مدا رونبیژی و پیناسه که ی باسه کانی رونبیژی وه کو لیکچواندن پیناسه و بنه رت و جوره کانی، خوازه پیناسه جوره کانی، خواستن.</p> <p>له زانستی سییه م دا واتاناسی، وهونه ره کانی وه کو هه وال و جوره کانی، دارشتن و جوره کانی وه کو دارشتنی داخواری دارشتنی بیله داخواری، فرمان، نه هیشتن، پرسیار، خوزی، بانگ کردن. پیشخستن و داخستن، جیاکردنه و به ستنه وه، یه کسانی، کورتبری.</p>	<p>۹. وشه سهره کییه کان</p>
<p>۱۰. بابته که: ره وانبیژییه له م وانه دا باس زا راره و پیناسه ی ره وانبیژی، میژوی ره وانبیژی دواتر باسی هه رسی زانسته کانی ره وانبیژی ده که ین له گهل هونه ره کانی له م سی زانسته که هه ر یه که یان له چهن د هونه ریکی سهر به خو پیکه اتوون له م هونه رانه پیناسه یان بو ده که ین دواتر به نمونه ی شیعی هونه ره کان دیاره که ین.</p> <ul style="list-style-type: none"> • گرنگی خویندنی کۆسه که بو ناسینی ره وانبیژی و له وه هونه رانه ی له دهقی شیعی دا به کاره اتوون، شاره زابونی قوتابیان له سه ر له وه هونه ره ره وانبیژیانه. • ره وانبیژی وه کو بابته تیکی گرنگ پیویسته قوتابیان به شیوه یه کی باش شاره زایی له سه ری په یدا بکه ن. • به لای منه وه گرنگی بابته که ده رخستنی له وه هونه رانه یه که شاعیر له شیعه کانی دا به کاره ییناون. • زاین و تیگه یشتنی یویست بو دابین کردن هه لی کار. 	
<p>۱۱. ناما نهجه کانی کۆرس:</p> <p>ناساندنی زا راره ی جوانکاری ورونبیژی واتاناسی له وه هونه رانه ی که له م سی زانسته دا هه ن پیناسه ی له م هونه رانه و نمونه ی شیعی له سه ر له م هونه رانه. تا کو قوتابی زیاتر زانیاری وه رگریت له سه ر ره وانبیژی و بابته که کانی. ناما نهجیکی دیکه ش خویندنی ره وانبیژی وه کو زانستیک، هه روه ها باس کردن هونه ره کانی هه رسی زانسته که.</p>	
<p>۱۲. نه رکه کانی قوتابی:</p> <p>ناماده بوونی قوتابی به به رده وامی. به شداریکردن له وانه دا به پرسیار و گفتمو گو کردن دروستکردنی را پورت و به شداریکردن له تاقیکردنه وه.</p>	
<p>۱۳. ریگهی وانه و تنه وه:</p> <p>به مه بهستی و تنه وه ی کورس بو که که چهن دین ریگا و شیواز به کارده هیتم بو فیژکردنی قوتابی وه:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ریگای وانه و تنه وه (طریقه المحاضرة). • ریگای گفتمو گو (طریقه المناقشة). 	

- ریځای پرسینه وه (طریقه الاستجواب).
- بۆ وتنه وهی بابه ته که چن دین نامرزی فیتر کردن به کار دهینترین وهک :
- به کارهینانی داتاشۆ بو نیشان دانی ئه و پاورپۆینتانه ی تاییه تن به بابه تی کورس بوکه که.
- به کارهینانی واید بورد - ته خته بۆ نویسی خاله گرنکه کان.
- ه کارهینانی چن دین باس و توژیینه وه له ئاسته جۆراوجۆره کان و شلۆقه کردنییان له لایه نی بابه تی و هونه ری .

١٤. سیسته می هه لسه نگاندن:

هه لسه نگانندی قوتابیان به مه بهستی زانینی ئاستی فیرونیانه ، ئه مهش له ریځای تاقیکردنه وهی پۆژانه و مانگانه و تاقیکردنه وهی کوتایی وهرز.

به گشتی نمرة کان بۆ کۆرسی له سه ر (١٠٠)ه، ئه ریش به م شیوه یه دابهش ده کریت:

- تاقیکردنه وهی کۆرس = (٣٠) نمرة له کۆی گشتی .
- به شداری و چالاکی و ئاماده بوون و تاقیکردنه وهی پۆژانه: (١٠) نمرة له کۆی گشتی .
- تاقیکردنه وهی کوتایی وهرزی خویندن: (٦٠%) نمرة له کۆی گشتی.

$$١٠٠ = ٦٠ + (١٠ + ٣٠)$$

١٥. ئامانجی سه رهکی کۆرسه که: ناسینی چه مک و پیناسه و هونه رهکانی رهوانیژی یه.

١٦. لیستی سه رچاوه کان:

١. ئه ده بی کوردی ولیکولینه وه له ئه ده بی کوردی، عه لانه ددین سه جادی / ١٩٦
٢. به هاری رهوانیژی (واتناسی - روونیژی - جوانکاری)، موحسین ئه حمهد مسته فا / ٢٠١٣.
٣. جوانکاری له ئه ده بی کوردیدا، سه ید ئه حمهد پارسا.
٤. جوانکاری له شیعی نوینی کوردی، ئیدریس عه بدوللا / ٢٠١٢.
٥. خوشخانی، عه لانه ددین سه جادی / ١٩٨٦.
٦. رهوانیژی له ئه ده بی کوردی دا، به رگی دووم جوانکاری، عه زیز گه ردی / ١٩٧٥
٧. رهوانیژی له ئه ده بی کوردی دا، به رگی سییه م واتناسی / ١٩٧٩
٨. رهوانیژی له ئه ده بی کوردی دا، به رگی یه که م روونیژی، عه زیز گه ردی / ١٩٧٢
٩. روونیژی له شیعی مه حوی دا، هه ژار فه قی سلیمان.
١٠. روونیژی له ئه ده بی کوردیدا، سه ید ئه حمهد پارسا.
١١. زانستی رهوانیژی ئه ده بی (رونیژی)، حه عفه ر قاره مانی، ١٣٥٦.
١٢. هونه ری رهوانیژی له شیعی نالی دا، عه بدولسه لام سالار عه بدولره حمان، نامه ی ماسته ر / ٢٠٠٠
١٣. لایه نه رهوانیژییه کان له شیعی کلاسیکی کوردی دا به نمونه ی حه مدی وحاجی قناری کوی، ئیدریس عه بدوللا / ٢٠١١.
١٤. وینه ی روونیژی له (دیوانی شه هید به ته نیا پاسه ده کات) قوبادی جه نی زاده، ده ریا جه مال هه ویز، نامه ی ماسته ر / ١٩٩١.
١٥. وینه ی روونیژی له شیعی کلاسیکی کوردی دا به نمونه ی جزیری ونالی، نه وزه ت ئه حمهد عوسمان، نامه ی ماسته ر / ١٩٩١.
١٦. فه لسه فه ی رهوانیژی، ئیدریس عه بدوللا، ٢٠٢٢.
١٧. فنون بلاغیه (البیان والبدیع، احمد مه تلوب، ١٩٧٥

ناونيشانى بابەتەكان	هەفتەكان
<p>پېناسە، مېژوو، شوناس: رەوانبېژى پايەكانى رەوانبېژى : (رەوانبېژى، جوانكارى، واتاناسى)</p>	<p>يەكەم</p>
<p>يەكەم: رەوانبېژى: جۆرەكانى رەوانبېژى: يەكەم: لېكچوواندىن (تەشبيھ): ئەوزارەكانى لېكچوواندىن: • بىنەرەتەكانى لېكچوواندىن: ۱- بىنەرەتى سەرەكى لېكچوواندىن أ - لېيچوو ب - لەوچوو ۲- بىنەرەتى ناسەرەكى لېكچوواندىن أ - ئەوزار ب - رەوانبېژى • مەبەستەكانى لېكچوواندىن • جۆرەكانى لېكچوواندىن دووم: خواستن بىنەرەتەكانى خواستن • خواستى ئاشكرا: • خواستى دركاو: سېيەم: خوازە و جۆرەكانى: چوارەم: دركە و مەبەستەكانى:</p>	<p>دووم سېيەم چوارەم پېنجەم</p>
<p>دووم: جوانكارى: (وشە و واتا): ❖ يەك: ھونەرەكانى جوانكارى وشەيى يەكەم: رەگەزدۆزى: يەك: رەگەزدۆزى تەواو دووم: رەگەزدۆزى ناتەواو ۱- رەگەزدۆزى ناتەواوى جودا ۲- رەگەزدۆزى ناتەواوى رەھا ۳- رەگەزدۆزى ناتەواوى زىاد ۴- رەگەزدۆزى ناتەواوى ھاوكېشى ۵- رەگەزدۆزى ناتەواوى پېچەوانەيى ۶- رەگەزدۆزى ناتەواوى كەرتى دووم: ھېنانەوہ: سېيەم: گېرآنەوہ: چوارەم: گەرآنەوہ:</p>	<p>شەشەم ھەوتەم ھەشتەم</p>

	<p>پېنجەم: پاتکردنەوہ: ھەوتەم: لىيۈەرگرتن: ھەشتەم: تىكھەلگىش: ❖ دوو: ھونەرەكانى جوانكارى واتايى : يەكەم: دەستپىكى دلگىر: دووہم: كۇتايى دلگىر: سىيەم: دژيەك: دژيەكى فەرھەنگى: دژيەكى نافەرھەنگى: چوارەم: بەرانبەرى: پېنجەم: جوانى بايس: شەشەم: بادانەوہ: ھەوتەم: لىكکردنەوہ: ھەشتەم: ۋەصف: نۆيەم: لۆمەگردن: دەيەم: فرەواتايى</p>	<p>نۆيەم دەيەم</p>
	<p>تاقىکردنەوہى مېتىرەم</p>	<p>- يازدەيەم</p>
	<p>سىيەم: واتاناسى: دەرۋازەيەك بۇ واتاناسى باسەكانى واتاناسى يەك: رستە مەبەستەكانى: يەكەم: ھەۋال و جۆرەكانى: دووہم: داخۋازىي و جۆرەكانى سى: پىرسىيارىي و جۆرەكانى : چوار: سەرسورمان و جۆرەكانى: پېنج: خۇزگەيى: دوو: كورتچى يەكەم: كورتچى بە لابردن دووہم: كورتچى كورتکردنەوہ (ايجاز قصر) سى: دىژبىرى:</p>	<p>دوازدەيەم سىزدەيەم چواردەيەم</p>
	<p>تاقىكرنەوہى كۆرسى يەكەم (۶۰) نمرە</p>	
	<p>نامانجەمان ناساندنى رەۋانبىژى و پىناسە و تايبەت مەندىيەكانىيەتى، ھېنانەوہى نمونەى شىعەرىيە بۇ ئەۋ ھونەرەئەى كەلە شىعەرى كوردى دا رەنگيان داۋەتەوہ.</p>	

١٩. تاقیکردنه وه کان : نمویه ک له فۆرمی تاقیکردنه وه:

بابهت : رهوانیژی
پیکهوت: / / ، پۆژ :
ماوهی تاقیکردنه وه : (کاتژمێر)

سه رۆکایهتی زانکۆی سه لاهه ددین / هه ولێر
کۆلیژی په ره ره ده ٠ شه قلاوه
به شی زمانی کوردی

١. پیناسه ی نه وه هونه رانه ی خواره وه بکه به نمونه ی شیعی یه وه؟

٢. نه م بوشاییانه ی خواره وه پریکه ره وه؟

٣. نه م دیره شیعرانه دا هونه ره کان دیار بکه؟

٢٠. تیپینی تر: تیپینی :

ره نگه به هۆی پیویستی بونی بابته که گۆرانکاری له کۆرسبوکه بکریت ، له م حالته شه دا به ره له وه لایه نی په یوه ندیدار و قوتاییان
له گۆرانکارییه که و هۆکاره که ی تاگاداره کرینه وه.

٢١. پیندا چوونه وه ی هاوهل